

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP.

Megjelenik mindennap, a hétévi és ünnepek utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Apáczai-utca 3. sz.

A szerkesztőség kéziratok visszatérő és vagy megőrzésére nem vállal felelősséget.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes számok ára 2 kr.

Előfizetési árak:

1. kiadási évtől kezdve:

Egész évre . . . . . 6 frt — kr.

Negyedévre . . . . . 1 50 —

Hétben két alkalommal.

Egész évre . . . . . 6 frt — kr.

Negyedévre . . . . . 2 frt — kr.

Vidékre postán szállítva.

Egész évre . . . . . 10 frt — kr.

Negyedévre . . . . . 2 50 —

NAGYVÁRAD jan. 18.

A békekongresszusok eredménye.

Háborus hírekkel van tele a levegő. A görög új esztendő nagy meglepetést hozott. Murawiew kinevezése, Goluchovszki berlini útja foglalkoztatja a diplomatákat és a közvéleményt.

Hiába bizonyítgatja a »Nemzet« harmadfél hasábos cikkben, hogy Goluchovszki külügyminiszter csakis a fekete-sas rend ünnepélyére ment Németország fővárosába, — nem akarja hinni senki. Eppen az, hogy a félhivatalosnak ezt kell bizonyítani, legjobban mutatja, hogy nem akarják hinni az emberek s kíváncsian várják, mit hoz Berlinből a táviró?

S míg a »Nemzet« a békét hirdeti, hogy Pétervárot csendes minden, Keleten pedig még nincs — kikelet — addig a német félhivatalos, a »Pester Lloyd« arra utal, mennyi áldozatot kell még hoznunk, hogy — készen legyünk a háborúra?!

És míg a császári ház minisztere Berlinben időzik, az alatt az osztrák sajtó tekintélyes része hevesen támadja a hármas szövetség egyik legerősebb oszlopát, Németországot.

Konstantinápoly pedig, ahol a bonyodalmak főszéke van, napról-napra várják a hatalmak képviselőinek együttes fellépését és az ígért reformok életbe léptetését.

Rettegve gondolnak Európa népei a közeli háboru eshetőségére, de megunták már ezt a drága békét is.

Hisz mindennap elmondjuk, hogy mily nagy kára az államnak az a teménytelen sok munkás kéz s az az összeg, a mely ezeknek ellátására szükséges. Ez a békében is háboruskodó csapat, mely háborút folytat a polgárok jólléte ellen, ez az államok Molochja. Ez a Moloch nyeli el az államok nyugalalmát, ahelyett, hogy azt biztosítaná; ez nyeli el a temérdek kincset, melyet a keserves munka terem s ez termi a szocialis bajok legióit, ez az államok Molochja: a militarismus.

És ez a fegyveres béke többlet elemeszt, mint az ideig-óráig tartó háború.

A »nemzetközi béke kongresszus« a nyáron a béke olajágát meghurczolta az egész művelt világon. A béke eszméjét igyekeztek minden néppel megismertetni. Ékes szavakban fejtegették a béke áldásait, a háború iszonyait s a csendes polgárosodás előnyét stb. Szóval elfogyott rengeteg frazis és a szónoklatok pedig telve voltak túlvilági ígéretésekkel, melyekben csak a politikai programbeszédnek szoktak bővelkedni. A laikus emberek egészen meg voltak nyerve ez eszméknek s a lapok úgy irták, hogy sok államférfiu is meg van nyerve ez ügynek. Ezen nagyszerű eredmények után még néhány vakmerő ábrándozó általános világbékéről és lefegyverezésről kezdett beszélni, csak a kezdeményezés nehéz. És várták, hogy melyik államnál születik meg a kezdeményezés eszméje. Talán a hármas szövetségnél, vagy Franciaországnál.

Hohó! megálljatok vakmerő ábrándozók, mert Franciaország gondoskodott,

hogy valami terv meg ne szülessen. Most a francia hadügyminiszterium nyilván úgy gondolkozik, hogy az emberölő szerszámok még nem elég tökéletesek és évi előirányzata 200 millió új gyorstüzelő ágyukra, mely összeg még szükség szerint 400 millióra is kikerekedhetk. De egyszerűen azt a felfedezést is tette a francia belügyminiszterium, hogy az ujonnan beszerzett kis kaliberű puskák nem jók, mert — *horribile dictu* — a lövegek hatása még a *harcképtelenséget* sem eredményezi. A milliók tehát kárbavesztek s új milliók kellene tökéletesebb szerkezetű öldöklő szerszámokra. És most ennek következtében tele van a világ mindenféle új és szellemes szerkezetű fegyverekkel és puskapor szaggal s a világ béke apostolai ijedten szétrebbentek.

Ha a francia hadügyminiszterium több milliós budgetje tisztán Franciaországot sújtaná, akkor nem lenne semmi gondunk rá, ha Franciaországnak olyan barbár passziói vannak; de a francia hadügyminiszterium 200 vagy 400 milliós budgetje azt is eredményezi, hogy a mi közös hadügyminiszteriumunk eddig hangoztatott 30 milliós beruházási költsége valószínűleg nem lesz elég.

És így liczítaljuk egymást fölül a polgárok anyagi jólétében markolászva s mindezt az európai egyensúly érdekében, nem tekintve azt, hogy lassanként mindnyájan a militarismus áldozataivá leszünk.

Ez a békekongresszusok világszerte hiesztelt eredménye, hogy az európai egyensúly érdekében minden ép kéz-láb embernek fegyvert kell fogni s a nagy-

A „TISZANTÚL“ TÁRCZÁJA.

Vajda János.

Egy öreg költő hunyta le örökre szemét. Egy ember halt meg, ki elűtött a többi halandó társaitól, ki oda adással harcolt tollal és szóval mindazért ami szép, ami eszményi.

A jelen alakjai csodálva nézték a nagy óriást, kinek feje felett, bár oly sok idő viharzott el, de azért sohasem tért ferde utra. Az irodalom legegészségesebb irányát követte, határozott merész felfogással és óriási eredetiséggel.

Megénekelte a szívzaggató fájdalmat, kedélyére ható hazaszeretetet, szilaj szenvedélyt úgy, hogy minden sora méltó reá, hogy fennmaradjon az utókornak s minden sora egy-egy emléke lesz a sötét időknek, tanuja kora költészetének, melynek ő volt egyik legképrázta-tóbb dalnoka.

Egy félszázada mult el annak, hogy kezébe ragadta a tollat, egy félszázada, hogy az irodalom e kiváló férfiu tehetsége s tehetségének szüleményeivel szaporodott s ez az idő elég volt arra, hogy nevét az irodalom történet legkimagaslóbb alakjai közé munkálkodja be.

Legjobban jellemzi munkáit az eredetiség. Eredeti a tárgy megválasztásban, eredeti eszme és sajtóságs kivétel. Legtöbb munkáján, az a bubánat, az érzékiség, önté-
p-

dés és maró fájdalom szilaj hangja ömlik át, ezért nevezik őt, a sötét kor hű tükrének. Egy hibát róttak fel csak neki s ez nem más, mint hogy tulságos pazarul játszott ezekkel a hangokkal s az embert érzelmek síralom völgyébe vezette úgy szólván.

Vajda János 1827. május 2-án született, Budapesten. Tanulmányait Székes-Fehérvárott kezdte és a fővárosban végezte. Előbb színész lett s nyomorogva járta be az országot, majd az alsóbbi uradalomban talált alkalmazásra. Később belemerült a forradalomban s az elnyomás után az osztrákok által közlegénynek soroztatott be. Olaszországba vitték, azonban egy év múlva hazabocsájtották.

Mint irodalmi férfiu ekkor tűnt föl legelőbb mint a Magyar Sajtó dolgozó társa és 1877-től pedig a *Nővilág* szerkesztője. Itt Bodor Károly, nagyváradai orvos volt egyik munkatársa.

Tulajdonképpen 1844-ben kezdődött irodalmi munkássága s 1855-ben már kiadta lyrai költeményeit, 1866-ban »Béla király fia« című költő beszélyével gyarapította az iradalmat.

Ettől kezdve, sűrűn találkozott a közönség Vajda János nevével, egymásután kerültek ki a sajtó alól, »Uj dalok«, »Sírások«, »Szerelem átká« és »Gina emléke« című kötetek. És a kritika hangja, mindegyiknél elismerő, mi tette serkentette az anélkül is a munkás költőt. Egy honvédnapló-járból címmel önéletrajzát bocsájtotta közre.

1870-ben, a Kisfaludy társaság tagja lett s ennek kiadásában kisebb költeményeit rendezte sajtó alá. 1876-ban Ujabb költeményei, 1882-ben már az Összes költeményei, 1887-ben pedig Ujabb munkái v a l, lepte meg a közönséget.

Legutolsó kötete 1892-ben jelent meg *Költeményei* címmel s ez volt a költő sziv utolsó nagyobb alkotása, 1864-ben tülte meg költői működésének félszázados jubileumát, amikor a hon összes nagyjai, hódoltak a nagy szellem előtt.

Ez a költő halt meg vasárnap délután. 1/9 órákor borult reá örök homály, ekkor halt ki az utolsó szikra szivéből s a nagy lélek elhagyta a testet.

Minden magyar ismerte s szívesen olvasta érző keble remek alkotásait, éppen azért lesz oly nehéz megszokni, hogy a szépirodalmi lapok hasábjairól, örökre elköltözött.

Habár meghalt is, élni fog mindég munkáiban, míg csak egyetlen magyar lesz, ki lelkesülni tud a szépért s megérti mi az a nemes. Ezért harcolt életében, azért borongott át nem egy éjszakát, ezért facsarta el szivét a tépő fájdalom, ha látta az irodalom satnyulását.

Pedig látni volt alkalma. A frivol és pikáns, vagy költött néven modern, nem egyszer elszomorították, mert ő tudta jól, hogy nem így volt ez régen, az ő ideje alatt, amikor Arany és Petőfi, Vörösmarty és Tompa szolgálták az irodalmat.

hatalmak 36,000-nyi ágyukészletüket még egy pár ezer darabbal növelik.

Az emberiség kezdettől fogva valóság-gal egymás megsemmisítésére törekedett; hisz a világtörténelem nem más, mint: Kain és Abel. *Sainte Hilaire.*

Komlóssy kanonok a néppárt ellen.

Nem akartunk hozzászólni ahhoz a beszédhez, melyet Komlóssy kanonok szombaton tartott a Házban. Lapunk független minden párttól s nem közlönye a néppártnak; — de azért tagadhatatlanul rossz benyomást tett reánk, hogy éppen egy kath. pap támadja meg a magyar képviselőháznak első határozottan keresztény alapon álló pártját. Nem szoltunk róla, hogy ne keljen elitélnünk egy magas állásu kath. papot, ki néha szolgálatokat is tett az egyháznak. Azt is gondoltuk, talán magától is belátja hibáját.

Tegnap újra felszólt, — tovább nem hallgathatunk róla.

Tiszteljük mindenkinek a meggyőződését. Elismerjük mindenkinek jogát ahhoz, hogy szabadon választhasson politikai pártállást magának. A papnak is van joga hozzá. A függetlenségi párton két, a nemzeti párton szintén két kath. pap ül. Jól teszik. De jól állunk róla, hogy ezek a pap-képviselők bár nem néppártiak, soha sem fogják a Házban támadni a néppártot.

Mit szólna egy testület, ha egyik tagjuk nyíltan gyalázná azt, amiért nagy többségük küzd? Megtűrnék-e csak egy napig is kebelükben? Nemesak a katonai tisztikar, de a világnak minden testülete kizárná őt köréből.

Nem akarjuk ezt alkalmazni az esztergomi káptalan e tagjára, — de ezen oktalan fellépése után, míg azt jóvá nem teszi, ne számítsen ő sem többé paptársai tiszteletére.

Erősebb kritikához nincsen jogunk.

A hadügyi költségvetés.

A miniszteriumok különböző osztályaiban most végzik az előkészületeket a jövő évi állami költségvetés összeállításához.

Mint rendszeren, most is a hadügyi

költségvetés tervezete az, mely a legtöbb nehézségeket okozza, mert ennek, még mielőtt a közös miniszteri tanács elé kerülne, mind a két kormány elé kell terjesztenie.

Az idén azonban még ujabbhajjal is komplikálódik az a fatális költségvetés, mely az állami adók és jövedelmek legnagyobb részét elnyeli, t. i. a már kikerülhetlenné vált hadügyi tulkövetelések magasságával.

A tulköveteléseknek az idej hadügyi budgetben nagyon sok rubrikája van. Mert téves dolog azt hinni, hogy csupán csak a tábori tüzéség kérdéseire kell a kiadási többlet.

A tábori tüzéség reformja még csak a bisérletezés stádiumában van. Miután konstátálva lett, hogy a hadsereg többi fegyvernemei fölényben vannak a tüzéség felett, a tudomány és technika segítségével óhajtják a tüzéség régi fölényét vissza állítani. Az ágyu anyagát és formáját azonban még sehosem találták meg, tehát most még nem kell tartani a meglepetésektől.

A rettegett többlet tehát e réven nem kerül az idej budgetbe. Ellenben a katonatisztek fizetése emelése égető szükségé vált. Mint közelebb említettük, ez az ügy annyira érlelődött, hogy az osztrák miniszter már beleegyezését is adta e reformhoz s remélhető, hogy a közös hadügyminiszter sürgetésére a magyar delegáció és a magyar kormány is hozzájárul, bár addig nyomós okoknál fogva diffikultálnia kellett azt.

Az ismétlődő fegyverek, karabélyok és pisztolyok és az ehhez való lőszer beszerzésére 19 milliót kért a hadügyminiszter, melyből a delegáció a folyó évre 2.1 milliót szavazott meg.

Erődök felszerelése címén az idej költségvetésben is 1.150.000 frt lesz előirányozva.

A füstnélküli lőpor az utolsó hat év alatt 12.5 millió forintot emésztett fel. Tavaly 650,000 forint kellett rá s jövőre ujabb 300,000 frt. Azonkívül 4 milliót kér a hadügyminiszter az ostromágyu park és vartüzérség füstnélküli lőporára, amiből 200,000 forintot használnak fel ebben az évben.

Igen nehéz pénzügyi terhet okoznak a vas-

uti ezred szétszedhető hidjai, hordozható vasut anyagai, továbbá a mérnök-, utász- és árkász csapatok ujabb felszerelési és technikai újításai.

Ezen tételekkel ellentétben egészen dícséretre méltó a katonaság meleg vacsorájára tervezett több kiadás eszínje. Eddig kétszer kapott a legénység meleg menázsit vacsorára egy héten. Mindenesetre humánus dolog, ha a hadügyminiszter a harmadik vacsora napot is lehetővé teszi. Ez a legjobb szer az ellen, hogy a szociálizmus tanai a haderő tervezetébe bele ne furakodjanak. Különben is a hadügyi költségvetés 160 millióra menő összegén az a pár százezer forint, amit a meleg vacsora igényel, már nem sokat lendít visszafelé. Egy-egy ilyen meleg vacsora kerül fejenként majdnem 4 krajczárba.

Ezek a jövő évre szóló hadügyi költségvetés nevezetesebb tételei, melyek az idej delegációk vitáinak anyagát képezik, abban a csoportosításban, a mint azt a Pester Lloyd elénk tárja.

Az ilyen közleményei a hivatalos lapnak pedig rendszeren olyan természetűek, hogy azokra czáfolat sohasem érkezik.

Az előrelátó Almanach.

Valahányszor a magyar országgyűlés képviselőháza választások után ujjaalakul, kevéssel a megalakulás után megjelenik egy könyv »Országgyűlési Almanach« czimvel, a mely ugy a főrendiház, mint a képviselőház összes tagjainak kivonatos életrajzát tartalmazza. Ezt a könyvet emlékezet óta Sturm Albert a »Budapesti Tudósító« (Bud. Tud.) felhivatalos könyvkiadó szerkesztője adja ki. Ez a könyv a mostani képviselőház tagjainak életrajzával körülbelül három héttel ezelőtt jelent meg. Megjelenésében nem volna semmi szokatlan és figyelemreméltó, ha nem nyilvánulna meg abban egy mulatságos, de egyuttal jellemző előrelátás, a mi élénken bizonyítja, hogy Sturm Albert a mindenható kormánykörökkel tényleg szoros összeköttetésben van. Nevezetesen az új Almanachban benne van a többek között Lukács László pénzügyminiszter életrajza is, a kiről meg vagyunk irva a három héttel ezelőtt megjelent könyvben, hogy két helyen választották meg: Egerben és Abruóbányán, a miniszter azonban az egri mandátumot tartotta meg s az Abruóbányairól lemondott.

Az ő példáját azért, ha most nem is, de követni fogják akkor, amidőn belátják, hogy ez volt a szép és helyes irány, amelylyel hatni is, meg gyönyörködtetni is lehet nemesen. Az irodalomnak pedig ez a legfőbb czélja.

Ifj. M. J.

Caraffa.

Történelmi kép 6 szakaszban. Irta: GABÁNYI ÁRPAD. Kiadja a »Kossuth Hirlapja« szerkesztősége, Budapest, József-körút, 47. sz. Ára 3 korona.

Évek hosszú sora óta nem részesült könyv olyan általános elismerésben a magyar közönség részéről, mint Endrődi Kurucz nótái. A lapok egymásután siettek elragadtatással üdvözölni a jeles költőt, közönségünk pedig, mely könyvvásárlási buzgalmáról híres, vetélkedve törekedett megszerezni magának ezt a kis kötetet, melynek nem egy sora már eddig is szállóigévé vált.

Mi lehet ennek az oka?

Csaknem általánosan elismerik, hogy csak egy oka van: a hagyományokhoz való visszatérés, mert a hagyomány sugallta Endrődinek nótái tartalmát s alakját.

A mit a magyar irodalom nagyot, remeket fölmutathat, mind a nemzeti hagyományon épült fel. A Zrínyiász, Toldi, Buda halála, Ballasi és Petőfi dalai, Katona Bánkbanja, Kemény regényei mind egytől egyig a történelmi és néphagyományokra utalnak mint eredetük helyére. Ebben az irányban haladva emelkedett irodalmunk európai jelentősége.

A kiegyezés óta, — Aranyt s néhány író-társát kivéve — irodalmunk letért a régi ösvényről; tolforgatóink a hagyományos nemzeti irányt elhagyva, idegen nagyságok majmolóivá lettek s ma már az a divat, hogy a magyar író írhat mindenféle szellemiben, csak éppen magyarban nem. Drámáink a francia »esprit gaulois«-t esetlenül utánozó frivolságokkal vannak telve, regényeink francia, orosz és norvég remek halvány visszfényei, líráink pedig — minden együtt, nemzetközi, kozmopolita. Ha itt ott egy-egy hazafias hang csendül meg, az is olyan, hogy magyar hazafiságnak épp úgy megjárja, mint megjárna németnek, francziának vagy spanyolnak. Irodalmunk olyan mint közeletünk: tele zajjal, látszólagos gazdagsággal, helylyel — közzel szelid, lojális hazafias puffogatással, lényegében pedig nem haladás, hanem hanyatlás mutatkozik. S a mint 1867 óta közjogi téren egyetlen egy alkotást sem mutathatunk fel, ugy a kiegyezés utáni irodalmunk is nyomtalanul halad el pályáján.

Ismétlem, ennek oka politikában és irodalomban egyaránt: a nemzeti hagyományoktól való eltérés.

De mintha változnék már a közhangulat... Igaz, hogy még az elbeszélő irodalomban a Kóbor Tamások, Pekár Gyulák, Bródy Sándorok tekintélyek — az újságírók előtt; de a közönség józanabb része soha sem kedvelte őket s ma már csaknem mindenki megcsömölve keres üdülést Jókai régibb műveiben, Herczeg és Mikszáth regényeiben. A lírában is felszinen uszkál még egy pár kozmopolita döngicsélő, de

már Endrődi tárogató szava közéjük dörögte a memento morit. Csak a dráma terén nincs haladás. A magyar kir. opera alig hoz színre magyar művet; a nemzeti színház műsorának 3/4 része idegen; a népszínház francia operetekkel, a vígszínház (kivéve Beöthy László 2 monddkét bohózatát) francia vaudevillekkel mulattatja a magyar közönséget. Nemzeti, vagy éppen történelmi drámáról szó sincs. Ma a drámaírónak három feladata van: idegen remeket utánozni, testet, lelket pontosan boncolni tudni és sikamlós párbeszédet csinálni. Van ugyan az akadémián a Kóczán-féle alapítvány, melyből magyar történelmi darabokat kellene jutalmazni, de egyrézt a pályadíjakat mindig Somló Sándor viszi el, ugy hogy ide még a titkos drámaírók sem tartják érdemesnek pályázni, másrészt Somló darabjai is olyan silányak, hogy talán jobb lenne neki a pályadíjat színmű nélkül kiadni, mint egy előkelő lap ajánlta. Magyar, különösen pedig magyar történelmi drámaíródom ma nincs.

Mindezeket szükségesnek tartottam elmondani, mielőtt Gabányi Caraffájára áttérnék.

Gabányi nem magyar Shakspere vagy Cholière, de ha egyéb és benne nem volna, mint hogy az irodalomban a magyar nemzeti irány lelkes harczoja, már ez kivivná számára hálánkat. Pedig ő nemesak lelkes, hanem fáradhatlan és diadalmas harczo is. Nem mulik el év, hogy legalább egy jeles színművel ne tiltakozzék az elharapózott idegen majmolás ellen, egyéb műveiről, regényeiről, elbeszéléseiről nem is szólva. Az ezredévi ünnepélyes

(A könyv megjelenése idején az egri választás még nem volt igazolva, tehát megtartható sem volt!) Ez azonban még mind semmi, mert hiszen Sturm Albert összeköttetései révén tudhatta előre, hogy az egri választást mindenáron igazolni fogják és a miniszter Abrudbányáról fog lemondani. Amde most jön ajava Közvetlenül Lukács László életrajza után következik az Almanachban Lukács Györgynek, mint megválasztott abrudbányai képviselőnek életrajza. Ez a Lukács György (néhai Lukács György volt nagyváradi polgármester fia) véletlenül a miniszter unokaöccse s jelenleg még csak belügyminiszteri tisztviselő, az abrudbányai új választás még ki sincs tűzve s imhol az országgyűlési Almanachban már ugy szerepel Lukács György, mint Abrudbánya megválasztott képviselője. Ebből az látszik, hogy a kormánykörökkel szorosabb összeköttetésben álló félhivatalos jóelőre tájékozva van a magyarországi ugynevezett »tisztá« és »szabad« választások felől.

Jósika báró lemondása.

Félhivatalosan közlik: illetékes helyről föl vagyunk hatalmazva annak kijelentésére, hogy a Jósika Samu báró, ő felsége körüli miniszter állítólagos lemondó szándékára vonatkozó hírek teljesen alaptalan, képtelen koholmányok. Jósika Samu báró tudvalevőleg csakis gyöngékedése miatt vett rövid szabadságot s az orvosok véleménye szerint nemsokára ismét elfoglalhatja díszes állását, a melyben már eddig is annyi érdemet szerzett a trón és a haza körül.

ORSZÁGGYÜLÉS.

A képviselőház ülése.

Budapest, január 18.

Elnök: Szilágyi Dezső.

Jegyzők: Gr. Teleki Sándor, Molnár Antal, Lakatos Miklós.

A kormány részéről jelen vannak: Bánffy, Lukács, Darányi.

A költségvetés.

Helpf Ignác beszédje elején föltünteti a költségvetés valódi és nem valódi bevételeit.

Ilyen egy csomó állami kölesön következtében befolyó összeg, mely más hasonlószerű nem valódi bevételekkel 8 millió forintot tesz ki. A költségvetés azonban ezt nem tünteti fel s így az előirányzat nem felel meg a

valóságos helyzetnek. Ez a módszer csak arra alkalmas, hogy a deficitet leplezze. Az ilyen költségvetés viszi az osztrákokat oda, hogy az ő hallatlan, ugy mondhatni szemérmetlen követeléseikkel ellőállanak. Felsorolja azt az óriási adósságot, mely alatt az ország nyög s Arányi mégis gazdagságunkról zengedez dicsőhymuszokat. Ha most béke idején ily óriási adósságok nehezdednek ránk, mi történik, ha egy háború fog kitörni? Hisz akkor oly borzasztó adósságot kell magunkra vennünk, hogy utódjaink annak kamatját se lesznek képesek fizetni. (Helyeslés a szélsőbalon.)

A millenáris ünnepségekkel hivalkodik a többség. Ő azt mondja, hogy az utókor nem fogja látni a millenáris ünnepség fényét, hanem igenis annak folytját, a millenáris választásokat. (Ugy van! a szélsőbalon.) Végül Kosuth javaslatát elfogadásra ajánlja.

Zmeskál Zoltán: Általános érdeklődésben szólok fel. Nem akart beszélni, mert ez a vita, mely itt folyik, tulajdonképpen nem is budget-vita, hanem a választási visszaélésekkel foglalkozik. Egy képviselő rnak szombati felszólalása azonban (Mozgás) őt is felszólalásra készíteti. Komlóssy (Éljenzés a jobboldalon) — hát csak éljenezzenek, majd meglátom, később is fognak-e éljenezni.

Nem akarok ugyan Komlóssyval sokáig foglalkozni, de miután ő azt kérdezte, hogy hány püspököt tudnak megnevezni a néppártiak, akik a néppárt elveit vallják, — ő, mivel a néppárt olyat sohase állított, viszont azt kérdi Komlóssytól nevezze meg azokat a püspököket, akik nem helyeslik a néppárt elveit. S most áttér a Komlóssy multjára. Komlóssy bevallotta, hogy antiszemita volt. Az volt egész addig, míg kanonok nem lett. (Komlóssy: Nem áll!) No hát nem sokára az lett. Bevallotta, hogy az antiszemiták vezére volt. Azon antiszemitáké, akik a legféktelenebbül izgattak, kiknek nyomában rablás és gyújtogatás támadt s ime, most mégis Komlóssy rágalmazza meg a néppártot valótlan állításokkal. Azt veti szemére, hogy házaltak. Igenis az antiszemiták bebarangolták az országot. Tapasztalatokból tudja, mert Komlóssy az ő házában is megfordult. Ő nem volt ugyan otthon, de otthon volt a felesége. (Zajos derűtség jobbról.)

Komlóssy: Ön akkor liberális volt.

Zmeskál: Nem szégyenlem. Majd kifejttem, hogy mért jöttem át ide. — Komlóssy akkor feleségemnek azt mondta: Ha már nem lehet szerencsém a férjéhez, grófnő, legalább vegye rá, hogy ő, aki a felvidéken oly népszerű, álljon minden erejével az antiszemiták élére. Feleségem (Derűtség jobbról) kijelentette, hogy

ezt én semmikép nem tehetem. S most ő rágalmazza azt a pártot, mely a legtisztább alapon áll. (Ellenmondás jobbról.) Nehány nap előtt Komlóssyval beszélgetett — akkor még tegeződtek (Derűtség) s akkor Komlóssy kijelentette, hogy ő szívesen lépne a néppártba, de Molnárral volt neki összekocczanása. (Komlóssy: Nem áll!) Ekkor ő (Zmeskál) Molnárhoz ment s megkérdezte, hogy mi van a dologban. Molnár elmondta, hogy nála járt Komlóssy, kérte, hogy jelölje őt a választásokon —

Molnár apát: Nem így volt!

Zmeskál: Hát mi? (Derűtség.)

Molnár: Azt kérte, hogy támogassam.

Zmeskál: Hát jó, elég az hozzá, hogy a néppárthoz fordult s ezek után elvárhattuk volna, hogy ne viselkedjék — különösen pap létére — ily rágalmozó módon a néppárttal szemben.

Foglalkozik ezután a néppárt által elkövert izgatásokkal s bizonyítja, hogy a néppárt ellenkezőleg mindenütt csillapította a népet. Hivatkozik több néppárti gyűlésre, ahol a szolgabírák maguk gratuláltak magukviseléséhez. Pöstyénben Kubinyi Géza maga kijelentette, hogy ha 1201 választó közül 1200 lesz néppárti, még se fog a néppárt győzni. Ellenben a kormánypárt kortesei pl. a bobrói kerületben, ahol a főszolgabíró 10,000 frtot ajánlott a községnek a létesítendő fogyasztási szövetkezet alapítására. A bíró visszautasította. A főszolgabíró megmondási időt adott. Másnap a templom előtt a bíró felszólította, hogy kik fogadják el a 10,000 frtot. Egyetlenegy egy se találkozott. (Tetszés a néppárton.) Egy más helyen egy liberális merénylő rálőtt a megye első virilistájára, a ki néppárti. És Klinovszky főszolgabíró nem a merénylőt, hanem a megye első virilistáját kísértette be szuronyos csendőrökkel. (Gyalázat! — a néppárton.)

Elmondja ezután a kubinyi kerületben történt dolgokat, hogy a csendőrök asszonyokat szurtak meg (Derűtség jobbról) igenis egyiknek a karját szurták meg, a másiknak altestébe szurtak. (Zajos derűtség jobbról.)

Hangok a néppárton: Csak nevensenek.

Elmondja, hogy egy fiatal suhanczot, a ki idegenben volt besorozva katonának, haza bocsátották csak azért, hogy a községet szülei a liberális pártra szavaztassák. Mit szól ehhez a király? S mit szól az ország, demoralizálják a katonaságot.

Ha nálunk ily viszonyok vannak, ő maga fog egy ivet venni s utánna fut a király kocsijának, hogy tudomására hozza. (Taps a néppárton.)

Egy másik helyen a választási elnök kijön

fény és öröm közt ő is a mult szomorú képeihez fordult, mint Endrődi s az ünnepi zaj elmulása után mintegy fölhevja kegyeletünket az eperjesi vértanúk iránt, kiknek jóformán a neveit sem tudjuk már. Hosszu tanulmányok gyümölcseként itt áll előttünk legujabb műve: Caraffa.

Hogyan lehessen drámai hős Caraffa? kérdezheti akárki. Sehogy; Gabányi nem is nevezi művét drámának, hanem történelmi képnek s az előszóban maga kijelenti, hogy a drámai formát azért választotta, mert így jobban hathat az olvasóra és — ha ugyan elő merik adni — a nézőre. Nem történelmi drámával, hanem dramatizált történelemmel állunk szemben. A mű első 4. szakasza Eperjesen játszik, Caraffa dühöng azért mert debreczeni vérengzése miatt az eperjesi polgárok nem fogadták házuknál s minden áron felségárulási perbe akarja őket fogni. E tervében kész eszközül ajánlkozik Szentiványi László, a »korpás báró«, a ki szintén ellensége az előkelő családoknak, mert ezek fölfedezték csalásait s nem kapott nőt közülök. Két hamisított levelet ad át Caraffának. Egyikben Zrinyi Ilona kérl az eperjesiek támogatását férje számára, másikban pedig a polgárok ígérnek segílyt a munkácsi kunczoknak. Caraffa még ezekhez kinzások által megszerzi tanukul Tábori Erzsók markotányosnőt és Wéber városi jegyzőt. Következnek az elfogatás és vallatás megdöbentően éles rajzai. Caraffa ördögi dühe a magyarok ellen a bíróság legnagyobb részének aljas meghunyászkodása, a vádlottak bátor fellépése és kétség-

beesett, de haszontalan védekezése egymás után tűnnek elő. A vérpiróság a vádlottakat, Wallis elnöklő tábornok ellentmondása daczára halálra ítéli. Caraffa, neje és a bírák gyönyörködve nézik végig a kivégzés rettenetes jelenetét; de a tábornagy kezd valami különös fázást érezni. Fülébe cseng Zimmermann kiáltása a vérpadról: Kegyelem, urak! s hallani véli a vérpadra induló Baranyi zsoldárékat. S aztán kezd a hatalom tetőpontjáról lehanyatlani. Feleségét elszökteti legbizalmasabb embere, Görtz ezredes; Eperjesről is visszahívják. A császár aranygyapjas renddel tünteti ugyan ki »érdemeiért« s madridi követségét egyszerűen megsemmisítik. Ez oly hatást gyakorol rá, hogy belebetegszik s irtózatoss rémlátások közt meghal. Két dolog emeli nagyban e darab értékét: a történelmi hűség s a színszerűség. A hat kép, melyet Gabányi az események tömkelegéből kiválasztott, maga is külön-külön drámailag fejlődik s egy hatásos, megrázó jelenettel végződik, a mellett az események láncolatát teljesen felöleli. A jelenetek színhelye a szepreplőknek csaknem minden szava hiteles történelmi feljegyzésen alapul; ugyszólva egy darab történelmet lát az ember megelevenedve.

A jellemek rajzánál is szembetűnő a történelmi érzék finomsága s ez uralkodik minden más körülmény fölött. Caraffában pl. szeretnék valami emberi vonást látni, hogy legalább némileg drámai hős lehessen; de akkor ez a Caraffa nem lett volna az, a kit a történelem és köztudat ismer, Haynau valóságos első kiadása. Ellenben Kollonics alakja nem olyan, a

milyennek őt ismerni megszoktuk s bizonyos kétes homályba van burkolva. Ravasz, finom diplomata, de nemzetünk iránt hol jó, hol rossz indulatnak mutatkozik. Egy helyen sejteti, hogy az a császári levél, mely Caraffát a magyarokkal szemben teljhatalommal ruházta fel, hamis és nem Lipóttól, hanem az udvari környezettől származik. Ilyen levél csak a mindenható bibornok tudtával, sőt akaratával mehetett Eperjesre, tehát neki is erősen benne volt a keze a rut játéokban. Később olyasformát lehet gondolni, hogy talán nem akarta Lipótot oly mereven ellenébe állítani Magyarországnak, mert Caraffának szemére hányja a fönt említett levél nyilvánosságra hozatalát; ugy látszik, ő le akarta igazni a magyarokat, de minden gyűlöletet csak Caraffa nyakába zudítani. Még később magyarbarátnak is mutatkozik, a menyinyben Caraffát kérdőre vonja a sok ártatlan embervér kiontásáért, sőt a baldoklót figyelmezteti, hogy a magyar nemzetől kérjen bocsánatot. Ez két ellentétes vonás, a melyeket nehéz összeegyeztetni.

A többi jellem, a gyöngye, szinte gyermekes I. Lipótot, haláltól nem féltő polgárok, haszonleső, aljas és gyáva tanácsnokok, könnyűvérű katonatisztek, némelyik pár vonással, de kitűnően vannak rajzolva. S a mit legelő kellett volna emlitenem, mert legerősebb oldala a műnek: az erős magyaros szelleme, mely magával ragadja a nézőt vagy olvasót egyaránt s mely előnyösen különbözteti meg mai irodalmunk egyéb termékeitől. Ezért üdvözlöm én Caraffát elismeréssel, telkesedéssel. R—r.

a szavazó helyiségből s ott látja a plébánost sokadmagával. A plébános jóbarátja volt s az elnök privatim megszólítja:

— Hallod-e az mind választó?

— Bizony barátom — feleli a plébános — ez mind az s ha nem fogtok stomfáskodni, meg is buktok. S akkor a választási elnök az egész falu szemeláttára csendőrökkel kísértette be a plébánost. (Gyalázat! — a néppárton.)

Egész csomó ilyen esetet hoz fel s végül a várnai választást említi fel, ahol indokolatlanul feloszlatták a választást, mert félték, hogy győz a néppárt.

A második várnai választáson Kloch becsületszavára megígérte, hogy az igazolványok kiosztása rendben fog történni. Hogy becsületszavát adta, annak az ajtó megett tanuja volt a Kloch derék felesége, a ki választás napján oda futott a választási helyiségbe férjéhez s így szólt: »Édes férjem, becsületszavadra fogadtad, hogy kiosztod az igazolványokat, az istenért, ne szegd meg szavadat.«

Elmondja azután, hogy Kloch milyen viszályokat követett el s a nép ennek daczára nyugodtan állt. Ekkor este beugrik a csendőrfőhadnagy s kiteszi az óráját s azt mondta:

— Elnök ur, ha 5 percz alatt el nem pusztul innét a nép, lövötek. (Nagy zaj a néppárton.)

Ő maga utat tört magának a néphez s futva vezette őket onnan, de a csendőrök már nyomukban voltak, a fegyvereiket töltötték. Ekkor érkeztek ahhoz a kocsmához, ahol a gyalogság már leszerelve volt. Megpillantja ő (Zmeskál) a kapitányt s elmondja, hogy a csendőrség rögtön löni fog. S a kapitány hirtelen két szakasz gyalogságot talpra állít, körül fogja a csendőrséget ezzel a kiáltással:

Sie sind gefangen!

Igy menekült meg a vérengzéstől az a 800 ember. (Viharos zugás, gyalázat! a néppárton.)

Elmondja azután a csaczi választást, hol Szapáry Géza is jelen volt. Kérdi sankezióját-e ezeket a választási eljárásokat a képviselőház? Ajánlja a kultuszminiszternek, hogy az egyetemen új tanszéket állítson fel a jövőbeli választási elnök kiképzésére s tegyék meg dékánul Klochot, Tarnóczyt s a többit pedig csak pedellusoknak. Tegyenek oda egy rektor excellentissimust is teljes nyugdíjának és fizetésének élvezetében. — pl. Wekerlét.

Még a hiuzról s annak természetéről tesz némely megjegyzést, (Derűtség.) vonatkoztatván azt Bánffyra, a ki a többi pártokat kipusztított, csak a Kossuth-pártot hagyta meg.

De most rájuk fog a sor kerülni. Szárazra fogja őket vinni, mint a pisztrángokat. S mint ha már látná azokat a szárazra vitt halakat, szép veres pettyekkel és farkakkal. (Hosszantartó viharos derűtség.)

Megígérte Bánffy az önök elpusztítását Bécsben — szól a Kossuthpárthoz fordulva — s az önök szárazra vitele a közigazgatás államosítása után fog bekövetkezni.

Jó szívvel mondja ezt, mert fájna a szíve, ha Magyarország leghazafiasabb pártját pusztítanak ki.

Végül a Kossuthpártot fegyverszövetségre hívja fel, hogy közösen támadják a kormányt. A költségvetést álltalánosságban sem fogadja el. (Helyeslés a néppárton.)

Komlóssy Ferencz: Zmeskál képviselő ur. **Zmeskál:** Ne nevezzen meg engem! (Kimegy a teremből. Derűtség.)

Komlóssy: Miután provokált a felszólásra, kénytelen vagyok szavaira reflektálni. (Nagy zaj balról.)

Bolgár Ferencz: Eláll! (Nagy zaj.)

Komlóssy József: Azt kiáltja valaki, hogy eláll!

Bolgár: Igen, én kiáltottam. Ha akarja, még egyszer is mondom.

Elnök: Bolgár Ferenczet ismételtlen rendreutasítja.

Komlóssy: Amit én szombaton mondtam, azért egyházi főhatóságom cenzurája alatt állók s felelek érte. (Helyeslés jobbról. Ki vele! Eláll! a néppárton. S ma is azt állítom, hogy elítélem a néppárt eszközeit és fegyvereit. Avagy talán megegyeztethetők azokat a néppárti röpiratokat a papi tekintélyvel? Felhozzák újból az én antiszemitizmusomat. Hát igen, az

voltam 3 évig, azután mikor az a párt megszűnt itt ültem 5 évig, mint pártonkívüli s 5 évig nem voltam e ház tagja. Jogom volt ismét régi alapomra a pártonkívüli alapra állani. A mi a revíziót illeti, azt én is helyeslem, de most időszerűtlennek tartom. Majd annak idején én is támogatom.

Lepsényi: Nincs szükségünk rá!

Elnök: Lepsényit rendreutasítja.

Komlóssy: Lepsényi ur azért szól folyton közbe, mert 6 hónap alatt volt elég ideje a medítálsra. (Nagy zaj. Ez nem személyes kérdés.)

Elnök: Figyelmezteti Komlóssyt, hogy maradjon a személyes kérdésnél.

Komlóssy: Azután egy hasonlaltal befejezi felszólamlását.

Öt percz szünet.

Bartha Ödön tartotta szűz beszédét, melynek végén a Kossuth költségvetési javaslatát fogadta el.

Az állandó színház tervei.

— A miniszter leirata. —

Az állandó színház terveit a miniszter visszaküldte Nagyvárad városához és pedig azzal, hogy műszaki tekintetben több lényeges módosítás szükséges és így nem hagyja jóvá.

A miniszteri leirat olyan hibákat sorol fel, hogy gondolkodóba esik az ember, miszerint az európai híru színházépítő czégek elkerülték ezek a hibák a figyelmét.

Van a miniszteri leiratnak még olyan része is, a mely teljesen igazolja azokat a városatyákat, akik a színház építését ellenzik.

A mult esztendői közgyűlés a színház építés összes költségeit 340,000 frt erejéig megszavazta s most a miniszter kimutatja, hogy az építés még mintegy 14,000 frttal többbe fog kerülni, mert egyes dolgok nincsenek felvéve a költségvetésbe. Most az a kérdés merül föl, hogy újabb közgyűlési határozat szükséges-e ezen többköltség miatt, vagy e nélkül is keresztül vihető. Bármiként intézzék is el, annyi bizonyos, hogy ez által is pár hónappal halasztást szenved a színház létesítése. Addig pedig ugy alakulhat Nagyvárad pénzügyi helyzete, hogy lehetetlen lesz a színház építés erőszakos keresztülhajtása.

A miniszter leirata a következő:

A városban építendő állandó színházra vonatkozólag a Felner és Helmer czég által elkészített tervek és költségvetést a kereskedelemügyi miniszter ur által műszakilag felülvizsgáltatván, annak alapján a város közönségét a következőkről értesitem.

A második emeleti alaprajzban a B—B és c—c betűkkel jelzett pillérek és az álló-helyek mögötti körív alaku falak az első emeleti boltozatokra vannak állítva. Miután a terv szerinti boltozatok a pillérek és falak tartására megfelelő hordképességgel nem bírnak, a mennyezet szerkezete oly módon alakítandó át, hogy az oszlopok megfelelő szilárdságu vastartókon nyugodjanak.

A nézőtér és színpadi födélzet részletrajzok hiányában megvizsgálható nem volt, minélfogva felhívom a város közönségét, hogy a szóban levő tervek szerkezetére vonatkozólag részletes tervek és erőműtani számítás készíttessen s azokat megvizsgálás végett hozzám terjessze fel.

Tekintettel azon körülményre, hogy a becsatolt költségvetésben számos munka csak összegezve van kimutatva s csak szám szerint vizsgáltatott át, annak összegét 304,759 frt 74 kban állapítom meg. Meg kell azonban jegyezni, hogy a színház alájárója a kiegyenlített földszin felett a költségvetés szerint 1-30 m. magasra s az alapfalak a homokos agyag-rétegre alapozva vétettek számításba. Ha az alapjáró tervszerűleg 2-30 m.-re emeltetik, az építési költség összege 3460 frttal s ha szükségesnek mutatkoznék az alapfalakat egész a kavics rétegeig alapozni, a költség-összeg még további 4126 frttal emeltetnék.

Végül fel kell még említenem, hogy az épület homlokzati rajzán látható s mintegy 7000 frtra tehető kőalakzat, valamint a mintegy 12000 frtra rugó feljáró rámpa a költségelőirányzatba felvéve nincsen.

Ennélfogva a mult évi október hó 13-án tartott tanácsülésből 17171. sz. a. kelt tanácsi jelen-

tés csatolmányainak visszaküldése mellett felhívom a város közönségét, hogy a tervet és költségvetést a fentiek szerinti módosítsa, illetőleg egészítse ki és aziránt nemkülönbben az építési költségek mékenti fedezése iránt közgyűlésileg határozatot hozzon és azt hozzám mutassa be.

Budapesten, 1897. évi január hó 10-én.

A miniszter helyett:

Latkóczy Imre,
államtitkár.

UJDONSÁGOK.

TÁJÉKOZTATÓ.

Január 24. A nagyvárad kath. kör matinéja.

Február 10. A »Szabadság« sajtópere.

17. Bittner Ferencz sajtópere Szügyi József ellen.

* Nagy fontosságú évforduló. A

történet tanúsága szerint Sz. Adalbert püspök, vagy mint mi szoktuk nevezni Sz. Béla püspök 997 év április 23-án szenvedett vértanuságot. Mint tudva van e szent püspök keresztelte meg Vajk vezért, Esztergomban, — hol ma is büszkén mutatják e kápolnát — kitől nemzetünk apostola sz. István király lett. Tőlünk északnak vette útját sz. Adalbert s az akkor még pogány poroszoknak hirdette az evangeliumot. Ott szenvedett vértanui halált s a porosz katolikusok most nagy fényvel fogják megülni apostoluk halálának 900 éves fordulóját. Miniket is közelről érdekel sz. Béla püspök ez ünnepe, mi is neki köszönhetjük első sz. királyunkat s általa hitünket. Mi is csatlakozunk az ünnepre készülő porosz katolikusokhoz és rajta leszünk, hogy tetteinken meglássák, miszerint nem hiába öntötte ki a szent püspök hazánk népére a kereszt vizet, mert tudjuk szeretni vallásunkat úgy, hogy a haza is fényre derül e szeretet melegénél. Legyen a mi nemzeti ünnepünknek egyik színhelye E s z t e r g o m, hol a keresztelő kápolna áll, a másik G y ő r, hol a nagy apostolnak nagyobb ereklyéjét őrzik.

* **Majláth Gusztáv gróf püspöksége.** Egy hét óta napokint irtak a lapok arról, hogy Majláth Gusztáv gróf Löwhardt püspök mellé segéd püspökké van kinevezve cum iure successiois, — utódlási joggal. A félhivatalos lapok tagadják ez utóbbi jelleget. A »Magyar Állam« a szintén eléggé jól informált helyről jött czáfolat után is fenntartotta híret, hogy a bécsi nunciaturában már megtartották a processus canonicus-t is. — Ezekkel szemben az erdélyi egyházmegye hivatalos lapja a »Közművelődés« azt írja, hogy »az ügy még csak folyamatban van, habár a végleges megoldás már nem késhetik soká.«

* **Ebéd Nogáll János nagyprépostnál.** Vasárnap délben Nogáll János fölszentelt püspök, nagyprépost vendégszerető lakásán nagy ebéd volt, melyre a vármegyei tisztviselők nagy része volt hivatalos. A többek közt Szunyogh Péter alispán, Papp János főjegyző, Papp Miklós pénzügyigazgató, dr. Molnár Imre jogtanár stb. jelentek meg. Beüthy László főispán távollétével mentette ki magát az ebédre való elmaradásáért. Az ebéd rendkívül kedélyes hangulatban folyt le.

* **A nagy idők 50 éves jubileuma.** A magyar szabadságharcz főbb eseményeinek 50 éves évfordulója a jövő évvel kezdetét veszi. Az 50 éves évfordulót impozánsan, a nemzet méltóságának és az események történeti nevezetességéhez méltó megünneplésére hónapok óta dolgozik egy nagyobb szabásu tervezeten az országos történelmi ereklye mű-

zeum egyesület. A sok inventióval elő készített tervezet tüzetes vita alá vette tegnap egy népesebb értekezlet, elfogadva annak minden egyes pontját. A vaskos füzetet kitévő tervezet szerint az ünnepek előkészítésénél az események történeti részleteinek összegyűjtésére és lehető tisztázására, valamint az események színhelyének megállapítására és megjelölésére is ki kell, hogy terjedjen a figyelem. Az országos jubileumi ünnepség folyamán minden a jövőre előtti kegyeletben tartandó esemény, vagy fontosabb történeti események színhelye emlékoszloppal és táblával fog a tervezet szerint megjelölni s élő fák ültetése által a megjelölés állandósíttatni. Azonkívül kisebb nagyobb alapítványi összegek fognak kamatozás végett letétni és évről évre növeltetni, a melyekből a következő 50 éven belül maradandóbb oszlop, vagy szobor létesíttessék. — Az országos jubileumi ünnepek tervének egységes kivitelére az ország különböző pontján bizottságokat alakít a muzeum s a jubileum emlékeztetének fentartására emlékműveket veret és az eseményeket magyarázó füzeteket fog kiadni. A Történelmi Lapok közlelbi száma ismertetni fogja a jubileumi előkészületek főbb pontjait s a vidéki bizottságokat.

* **A románok vizkeresztje.** A görög egyház tegnap tartotta Vizkereszt ünnepét. Az ünnepet megelőzőleg már tegnapelőtt a lelkészek meglátogatták a román családokat s beszélték a házakat. Tegnap délelőtt minden görög templomban szent misét és egyházi szónoklatokat tartottak, délután pedig vesperegyesületek voltak.

* **A kath. kör matinéja.** A nagyváradi kath. kör, mint már említettük, január hó 24-én, vasárnap délelőtt 11 órakor fényes matinét rendez, melyen két előkelő hölgy is közreműködik. A meghívókat ma bocsátja ki a rendezőség. A matiné műsora a következő:

1. Búcsú. Belezny Antaltól. Előadja a kör énekkara.

2. Elnöki megnyitó. Tartja Dus László világi alelnök.

3. Az olvasmányokról. Felolvassa özv. Személyi Kálmán unő.

4. A ruha. Eugen Manueltól. Szavalja Korda Boriska kisasszony.

5. A kikeleti hóvirág, írta Kóby. Felolvassa Imrik Gusztáv ügyvédjelölt.

6. Áld meg Isten e hont. Belezny Antaltól. Előadja az énekkar.

* **Kitüntetett irnok.** Király ö Felsővégh János belényesi járásbírói irnoknak, nyugalmaztatása alkalmából, sok évi hű és buzgó szolgálata elismerésül az arany érdemkeresztet adományozta.

* **Fordított világ.** Hoványi Géza a nagyváradi takarékpénztár igazgatója, pár nappal előbb, megrongált egészségének helyreállítása végett Meránba utazott. Mint lapunknak írják, mikor most nálunk ugyancsak esorog az eső a nyakunk közé, Merán éghajlata nagyon is télies. A hegyeket mindenütt hó borítja, hideg az időjárás s állandóan nagy köd van. A betegek egy része elutazott kedvezőbb vidékre. Hoványi Géza szintén otthagyja Meránt s vagy Nizzába, vagy Abbaziába, megy, ahol enyhébb a levegő.

* **Egy kis konfliktus.** Pár nap előtt »Az elvadult sajtó« cíművel egy cikk jelent meg lapunkban, a melynek közzétételével egyidejűleg tekintettel az abban foglaltakra, Lovassy Andor a vidéki hírlapírók szövetsége nemrég megalakult nagyváradi bizottságának elnöki tisztéről is lemondott. A szövetség helyi bizottsága nem vette lemondását tudomásul, hanem dr. Dési Géza vezetése alatt, Fehér Dezső, Sarkadi Ignác és Vidosits Gyula tagokból álló küldöttséget menesztett Lovassy Andorhoz, hogy őt lemondásának visszavonására bírja rá. Dr. Dési Géza szép és meggyőző beszédben tolmácsolta

a bizottság kérelmét s egyuttal biztosította Lovassy Andort az összes nagyváradi hírlapírók osztatlan bizalmáról. Lovassy Andor kijelentette, hogy miután a küldöttség elnöke őt meggyőzte, hogy az ő visszavonulása határozottan az ügy hátrányára lenne, engedett a bizalomnak és lemondását nemcsak visszavonta, de határozott ígéretet tett arra, hogy a hírlapírók ügyét őszinte lelkesedéssel szolgálja ezután is; egyuttal kifejezést adott annak, hogy a jövőben hasonló konfliktusra és félreértésekre a hírlapírók egymás között okot nem szolgáltatnak, hanem vállaltva küzdenek a közös célért, a testület felvirágoztatásáért s bármilyen illetéktelen támadások ellen meg fogják védelmezni a sajtót s annak becsületes munkáit.

* **Eljegyzés.** A napokban tartotta eljegyzését ifj. Novák György postatiszt özvegy Kosztin Györgyné szép s művelt leányával, Annuskával, az ozorai állami óvoda óvónőjével.

* **Egy átlumpolt éj következménye.** Bodnár Gyula egri lakos szerette a társaságot, mindenkifelett pedig a bort s e kettőt együtt élvezte. Vidám cimborák között és boros üvegek mellett virrasztotta át e hó 13. napjának éjszakáját s mire eszébe jutott, hogy már haza is lehetne menni, akkorra már a csillagok lefűntek az égről, sőt a napsugarai is megáryozták volna már a távoli hegyeket, ha ebben a felhő és köd nem akadályozta volna meg. De mivel a nap nem sütött be a koresma ablakán, a vidáman mulató Bodnár csak akkor vette észre a reggelt, mikor elfújt az orra előtt pisákoló lámpát. Ekkor meggondolta magát, hazament, hogy aludjék. Ottan magára zárta az ajtót s a sietségben ruháit a tüzhelyre hányta s boldogan elaludt. A ruhák azonban meggyultak s olyan füst keletkezett a szobában, hogy Bodnár Gyula többé fel sem ébredt. Az orvosi lelet szerint megölte a szénáz.

* **A magyar színész-egyesület felhívása.** 1890-ben a magyar színészek anyagi érdekei és jövőjük biztosítása céljából egy nyugdíj egyesületet alapítottak. Ma már 80 elaggott pályatársról kell az együletnek gondoskodnia s Thália veteránjainak száma a jövőben még növekedni fog. A magyar színész egyesület most a társadalom jótékonyására apellál. Aláírási ivatek bocsát ki adakozások, az egyület tagjai közé való felvétel végett. Pénzküldemények Dalnok János nyugdíjintézeti pénztárnokhoz küldendők. A filantropia és hazafiság nevében kérjük a magyar kultúra harcosainak meleg felkarolását.

* **Halalozás.** Kálmán Ferencz, néhai dr. Kálmán József atyja, ki a Léderer és Kálmán-féle szeszgyár alapítója, tegnap reggel, 86 éves korában elhunyt.

* **Felolvasás az iparos ifjaknak.** Nagy érdeklődés mellett ment végbe az iparos ifjak részére tartandó felolvasások 9-ike. Dr. Pottássy János reáltanár olvasott fel ez alkalommal a vízről, megfelelő kísérletezésekkel. Ismertette kémiai, fizikai és közegészségi szempontból, ismertette továbbá az ásványvizeket s a víz gyakorlati alkalmazását és természetét. A felolvasás óriási tetszést aratott. A legközelebbit folyó hó 24-én fogják megtartani.

* **Szenakaszálás januárban.** Ugy látszik az enyhe időjárás, nem akar komolyabbra fordulni. Hiába mutat a naptár téli évszakot, a természetben bő esőkkel és szép verőfényes napokkal változó tavaszi idő uralkodik. Az időjárás szeszélye állandó szabályllyá lett s már nemcsak napokra és hetekre, hanem egész évszakokra kiterjed. S félő, hogy a milyen kivételes volt ez idén a tél, ugyanolyan lesz a tavasz is, vagyis felfordul ebben az évben a természet rendje fenekestül s míg karácsonykor a legszebb napfényes sétatidő volt, májusban — mint ezt Falb is jósolja, — kitűnő koresolyaszezón köszönt be a jégport barátainak öröme. S ez nem is lehet másképp, mikor most is egy olyan időjárási epizódról kell megemlékeznünk, a mi a legnagyobb ritkaságok közé tartozik. Azt írja ugyanis zimonyi levelezőnk, hogy ott a vasúthoz vezetett töltés oldalát gyönyörű buja szőnyegként borította el a fű. Az arra sétálók nagy örömeiket találták a szép sarju szemlélésében, mignem a napokban egy élelmes

parasztgazda praktikus felfogással neki állott a kitűnő takarmány anyagnak és egy szálíg lekasálta s mialatt lova mellette kipányvázva legelt, a gazda takaros boglyákba gyűjtötte az illatos és friss szénát. Különben a váradi piacra is egyre másra hozzák be a falusi asszonyok a galambbelyget s a többi tavaszi ujdonságot s ha így haladunk a téltől kifelé, nemsokára a földi-e-per illatos szaga is be fogja tölni az utcákat. Hogy azonban e próba-tavaszban mily kevés a köszönet, azt legjobban igazolhatják a természet hű fia: a gazdák, a kik ezen enyhe időben is előre fáznak már az ideai tavasztól.

* **Czirkusz.** Ma az ujonnan szerződött Gronetie testvérek újabb mutatványokat fognak a lovárdában produkálni. A többek között különféle repülések és séták a lovarda tetején fejjel lefelé. Ezen új tagok mutatványaikkal már az eddigi előadásokon is kivívták a közönség tetszés nyilvánítását.

* **Alkalmi áruház.** Miután ma már mindenki azt figyel, hogy hol juthat jó áruhoz olcsón, nem mulaszthatjuk el, hogy olvasó közönségünknek tudomására ne hozzuk, hogy Markovits Mór Kert-utca, Korona kávéházzal szemben levő partie-áru kereskedőnél kínálkozik ily kedvező alkalom, hol is 50%-al gyári áron alul lehet beszerezni minden szükségest, miután fentnevezett kereskedő csödtömegeket árusít ki.

Halálra verték a haragosukat.

— Véres esetpaté a koresmában. —

Az erkölcsök elfajulása, az emberirtó mértéktelen élvezete, a bossu, gyűlölet a vidéki pór népet is mindjobban sülyeszti bele a bűnbe, veszedelembe. A szesz hatásától kábultan egy pillanat alatt egész életüket, családjukat szerencsétlenné teszik.

Az utóbbi időben mind sűrűbben fordulnak elő Biharmegyében gyilkosságok, a melyeknek indító oka vagy csekélység, vagy éppen semmi, csak pillanatnyi felhevülés.

A napokban emlékeztünk meg az ugrai véres verekedésről. Levelezőnk most Nagykerékiből írja, hogy a község véres verekedésnek volt színhelye, a melyben egy ember meghalt.

Jantovics László, Cserös Lajos és Cserös János még vagy tíz magukfajtájú koresmahóssal, egész délután ittak s este már mindannyian részegek voltak. Ilyen állapotban találkoztak a koresmában egyik régi ellenségükkel Simon Istvánnal.

Néhány szó káromkodás után ólmos botokkal, vasvillákkal megtámadták a koresma udvaron menekülni igyekvő legényt s leverték. Annnyira összeroncsolták a szegény embert, hogy másnap iszonyu kinok között meghalt.

A csendőrség azonnal megindította a vizsgálatot s a tizenkét tettest összefogdosta. Tegnap lánczra verve beszállították a nagyváradi kir. ügyészséghez a jómadarakat.

A szerencsétlen áldozatot felbonczolták s iszonyu sebeket konstátáltak rajta.

I R O D A L O M.

Az általános szavazatjog. Irta dr. Örléy György. N.-Várad, 1897. 49 lap. Városunk társadalmának egyik fiatal, általános ismert tagja írta azt a kis füzetet, mely a fentebbi cím alatt a napokban hagyta el a sajtót. Nem értünk egyet a fiatal tudós fejtegetéseivel. Mi nem itéljük el az általános szavazati jognak minden formáját, sőt azt módosított formában a többi szavazat, vagy minősített szavazat rendszerében megvalósítandónak véljük. Ennek dacára elismerjük, hogy alapos szakismerettel van megírva e kis értekezés, mely világos főre és szorgos tanulmányra mutat. Kár, hogy

nem az igazi liberalizmus, hanem a magát már rég lejárt osztály, vagy érdek liberalizmus rideg szelleme nyilatkozik meg benne, mely az az embert csak akkor veszi észre, ha nagy adóval járul a kincstár deficitjének fedezetéhez. Szép a higgadság és megfontoltság az irónál, de a fiatal embertől több lelkesedést várunk az emberi jogok iránt. Ennek a tüzenél belátta volna, hogy nemcsak annak az adónak van értéke, amit a finansz hajt be, hanem még több van annak, amit a harcztéren fizet le a honpolgár. És ez az adó is lehet alapja a — jogoknak. (—a.)

— **Képes minisztrációs könyvecske** címmel egy hasznos művecske fekszik előttünk, mely e napokban hagyta el a sajtót. Jelen művecske a Freiburgban már 9 kiadást nyert »Regelbüchlein für Ministranten« című könyvecske magyar átdolgozása, az egri főegyház-megyei hatóság jóváhagyásával. Már tartalmából kitetszik, hogy czélszerű beosztása és tartalmánál fogva egyedüli mű a szent mise szolgálat alapos és gyors betanulásához, mit a szöveg közé nyomott 17 kép tetemesen megkönnyít. Bolti ára 20 kr. Tíz példány rendelésénél egy tisztelet példány. Ötven darab rendelésnél bérmentes megküldés. Megjelent Egerben *Bernák Gyula* könyvkereskedésében.

EGYESÜLETEK.

Nyomdászok gyűlése. A »Magyarországi Könyvnyomdászok és Betűöntők Egyletének« nagyváradai fiókja *Boncze Tivadar* elnöklete alatt vasárnap délelőtt 11 órakor ülést tartott. Az ülés első tárgyát az évi jelentések képezték, mi a közgyűlés által egyhangulag tudomásul vették. Ezután a tisztújítást tartották meg a következő eredménnyel: elnök lett: *Perl István*; alelnök *Boncze Tivadar*; pénztárnok *Friedman Bernát*; jegyző-ellenőr: *Falinyó István*; könyvtárnok *Zeman János*; gondnok: *Weinberger Bernát*. A választmányba beválasztottak: *Sarkady József*, *Weisz Bernát*, *Bozsok József*, *Simon Jakab*, *Csatáry Sándor* és *Guttman Jakab*.

A kerületi betegsegélyező pénztár ülése. *Láng József* elnöklete alatt a nagyváradai kerületi betegsegélyező pénztár ülést tartott, melyen a tagok nagy számmal jelentek meg. Titkár jelentése a debreczeni utjáról és ez év folyamán tartandó kongresszusról szóló jelentése egyhangulag tudomásul vétetett. Ezután megalakították három óra a rovincsoló bizottságot, melynek tagjai lettek: *Jelinek Ferencz* és *Zimmer Károly*. A kereskedelemügyi miniszter leiratát a zárszámadás jóváhagyására a vasúti jegyekre vonatkozólag tudomásul vették. Ezután még néhány apróbb ügyet intéztek el, mely után titkár bejelentette a belügyminisztérium rendeletét a halálozási anyakönyvi kivonatok díj és költségmentesen való kiállítására vonatkozólag. Jelenti továbbá, hogy az iparhatósági negyedéves vizsgálat megtörtént és indítványozza, hogy az intézet érdekében kifejtett érdeklődésért ifj. *Rimler Károlynak* a közgyűlés köszönetet szavazzon. Ezen indítványt nagy lelkesedéssel fogadták el. Ifj. *Rimler Károly* elismerőleg nyilatkozott az egyetéről és ezutánra is igéri támogatását. Elnök ezután az ülést beárta.

MULATSÁG.

Hirlapírók hangversenye.

— A farsang szenzációja. —

A most megalakult vidéki hirlapíró szövetség javára az ország minden nagyobb vidéki városában hangversenyeket rendeznek, de egyébként is biztosítja már a vidéki közönség támogatása, hogy a szövetség nemes czéljainak mihamarább meg fog tudni felelni.

A nagyváradai hirlapírók hangversenye — mely február hó 24-ikén lesz megtartva — minden tulzás és öndicsékvés nélkül mondhat-

juk, szenzációja lesz a farsangnak. A nagyváradai hirlapírók ugyancsak buzgólkodnak a siker érdekében és a kiküldött bizottság tagjai *Lovassy Andor*, dr. *Dési Géza* és *Fehér Dezső* nagyjában már meg is állapították a hangverseny programját.

Ez a program már így általánosságban is ékebben beszél minden reklámnál és vázlatosan következőkben ismertetjük:

A prólógot *Fehér Dezső* írja és a kolozsvári színház egyik legkiválóbb művésznője fogja elszavalni. Ezt követi *Rovtá* *Boriskának* az aradi és immár nagyváradai színház primadonnájának éneke. A művésznő, a ki a nyár folyamán vonzóereje lesz a szinkörnek, ezuttal mutatkozik be először a nagyváradai szinkörnek.

A legérdekesebb piéce az »Eleven ujság« lesz. Amolyan élő képe lesz ez a vidéki hirlapírásnak, melynek keretében minden ujságíró a maga kedvencz rovatáról fog előadást tartani. Az »Eleven ujság« szerkesztésében, illetve előadásában résztvesznek *Lovassy Andor*, *Fehér Dezső*, *Várady Zsigmond*, dr. *Dési Géza*, *Halász Lajos*, *Kerényi Miklós*, *Vidosits Gyula*, dr. *Vucskics Gyula*, *Nagy Endre*, dr. *Bodor Károly*, dr. *Adorján Armin*, *Láng József*, *Laszky Armin*, *Tóth József*, *Gesztesi Ödön*, *Sarkadi Ignác*, *Bárdos Imre*, *Márkus János* stb.

A budapesti művészvilágnak két feltűnő tehetsége, a kik egyuttal a nagyváradai közönségnek is a legkedvesebbek, részt fognak venni a hirlapírók hangversenyén. A program legérdekesebb két pontját *Gál Gyula* és *Delli Emma*, a Vigszínház tagjai fogják betölteni.

Érdekes pontja lesz még a hangversenynek *Lovassy Andor* humoros monológja, melyet egy kiváló művész fog elszavalni, a kinek a nevét egyelőre még nem árulhatjuk el.

Azaz hogy sok mindent nem árulhatunk még el, a mennyiben a program még nem teljes, de azt hisszük, hogy ebből a kis mutatóból is meggyőződhetik a közönség, hogy ritka gyönyörűségben lesz része a nagyváradai közönségnek február hó 24-ikén.

Kolon-bál.

Ott, ahol férjhezmenendő leányok és házazulandó legények szoktak vidáman tova lebegni, tegnap fiatal diákok és leánykák mulattak, *Földessy Károlyné* urnó védnöksége alatt lefolyt kolonoknak volt a befejező estélye, szép és nagyszámu közönség jelenlétében. Először a kicsik mutatták be tudományaikat, *Sára Miklós* városunk egyedüli szakképzett s kitűnő tánczmeister dirigálása mellett. A bemutatott tánczokat, különösen a magyar sólót és közmagyart, megújráta a közönség s juttatott a tapsokból *Sára Miklós* tánczmasternek is. Ezután a nagyok perdültek tánczra s csak a késő éjjeli órákban oszlott szét a kedélyesen mulató közönség. Egy kis pár, *Földessy Tibort* és *Szücs Otília*t sóló tánczükért tüntette ki a közönség. Jelen voltak:

Jelen voltak: *A s s z o n y o k*: *Földessy Károlyné*, *Recht Ignác*né, *Valacsek Venczelné*, *Aliquander Adámné*, *Schlosser Gusztávné*, *Márkus Jánosné*, *Pohacsek Józsefné*, *Gallovits Frigyesné*, *Petrovics Endréné*, *Beczka Arthurné*, *Rozslay Gyuláné*, *Palkovits Fülöpné*, *Toinay Miklósné*, *Kenéz Sándorné*, *Szücs Albertné*, *Krüger Viktor*né, dr. *Fazekas János*né.

Leány nyok: *Földessy Margit*, *Recht Sarolta*, *Bohacsek Vilma*, *Petrovics Stefánia*, *Márkus Rózsika*, *Komáromy Gizella*, *Palkovits Sarolta*, *Jeddi Fehér Irén*, *Szücs nővérek*, *Reisz Aranka*, *Tarr Ilonka*, *Rozslay nővérek*, *Cseh Ilonka*, *Székely Mariska*, *Gallovits nővérek*, *Bauer Gizella*, *Pajer Vilma*, *Toinay Ilona*, *Szántó Irén* stb.

Tiszti estély. A jó emlékü tiszti estélyek, az idén is meg fognak tartatni a Kereskedelmi Csarnok dísztermében. A sikeresnek ígérkező mulatság rendezése körül nagy tevékenységet fejt ki a tisztikar. Tegnap bocsájtották szét a magyar és német nyelven kiállított meghívót, mely a következőképpen hangzik: A nagyváradai helyőrség katonai tudományos és kaszinó-egylete a Kereskedelmi Csarnok nagytermében 1897. évi évi január 30. és február 27-én megtartandó tánczestélyre t. urat és b. családját tisztelettel meghívja. Kezdeté 9 órakor. A meghívó belépti jegyül szolgál.

A daláristák estélye. Amint már megirattuk a zenekedvelők együletében működő jól szervezett énn ekk a r hoinap szerdán a Zöldfa szálloda termében fogja megtartani ez idei farsangi multságok legsikerültebbjeinek. Az étkezés alatt a jeles dalkör fogja kardalaival szórakoztatni a közönséget, mely után táncz kezdődik. Tánczosokról gondoskodott a rendezőség.

SZINHÁZ ÉS MŰVESZET.

A nyári szini szezon. Mint értesülünk, *Leszkay Andor* szinigazgató már erősen buzgólkodik, hogy társulatát a nyári szezonra szervezze. Ezzik benne *Leszkay*, hogy olyan kitűnő társulatot hozhat Nagyváradra, melylyel teljesen meg lesz a közönség elégedve. *Amom Margit*, a nagyváradai születésű jeles énekesnő a *Leszkay* társulatával szintén Nagyváradon fog a nyáron játszani.

Igazságszolgáltatás.

Öt ember egy ellen. *Veres András*, *Szoboszlay Ferencz*, *Doby András*, *Jámbor Mihály*, és *Nagy Sándor Berettyó-Ujfalu*i legények össbeszéltek és valami csekély ok miatt úgy megverték *Bojti Imrét*, hogy sokáig volt beteg, a karját pedig eltörték. A törvényszék tegnap tartotta meg ez ügyben a végtárgyalást, mely alkalommal *Veres András*t súlyos testi sértés vétségéért 6 havi börtönre, társait pedig 14—14 napi fogházra ítélte.

Drága ütlegek. *Horváth József* 2 társa segítségével hatalmasan elrakta *Gara Buczi Jánost* úgy, hogy ez két hétig nyomta utánna az ágyat. A váradai kir. törvényszék tegnap tartotta meg ez ügyben a végtárgyalást s *Horváth Józsefet* súlyos testi sértés vétségében bűnösnek mondta ki és ezért három havi fogházra ítélte.

IPARÜGY.

Az ipartestület közgyűlése.

A nagyváradai ipartestület vasárnap tartotta évi rendes közgyűlést a tűzoltó őrtanya helyiségében, *Bertsey György* elnöklete alatt. Mintegy 400 iparos volt jelen.

Első sorban felolvasta *Jankovich János* ipartestület előljáróságának évi jelentését. Ebben részletesen megemlékezik az utóbbi 3 évről, ennek eredményeiről, sikereiről. A számadások szerint az 1896. év bevétele 9698 frt volt. — A jótékonyági alapszámadás szerint az 1896. év átlaga 12.491 frt 81 kr. Úgy ezeket a számadásokat, mint az 1897. évi költség-előirányzatot elfogadták. A költségvetésben az előljáróság *Bertsey György* elnök tiszteletdíját tekintettel ügybuzgalmára s az összes iparosság előmozdítására, az eddigi 100 forint helyett 300 forintban ajánlta. Egyhangulag elfogadták.

A tisztújításra kerülvén a sor, elnökkel lelkes éljenzés mellett ismét *Bertsey György*öt választották meg.

Előljárósági tagok lettek: *Andriska Károly*, *Babrik József*, *Bartos Bódog*, *Balogh Mihály*, *Bodnár János* bádogos, *Czigelt József*, *Czeglédy Jenő*, *Dévald Mihály*, *Ifj. Cser János* *Da*day *József*, *Gyagyovszky Viktor*, *Gábor János*, *Mokry János*, *Milibák József*, *Óváry Lajos*, *Rendes Vilmos*, *Plander Sámuel*, *Rozslay Géza*, *Voszka Ferencz*, *Weisz Károly*, *Nagy József* mázoló, *Szeles Lajos*, *Han László*, *Szegedy József*, *Tarsoly Ferencz*, *Gyöngyösy Gyula*, *Leitner Lajos*, *Stern Lipót*, *Péchy Antal* és *Mészáros József*. Számvevők: *Vlád Agoston*, *Diósy Soma*, *Mihálovics János*.

Előljárói póttagok, illetve segélypénztári kiküldöttek: *Hegedüs József*, *Fehérvári Dezső*, *Bogdán József*, *Mitteiler Ede*, *Han Lajos*, *Gál László*, *Stagl Kálmán*, *Nozáky Rudolf*, *Vonez Zsigmond*, *Sziládky Ernő*, *Kurcz Ignác* és *Korcsmáros László*. Ügyész: *Vágásy Imre*.

Klein Ignác és több társa írásban indítványozták, hogy azok a tagok, a kik már 10

évig tagjai a testületnek s járulékait pontosan fizették, a további tagsági díj fizetése alól felmentendők. Mint ez időszerint kivihetlent, elutasították.

Több apróbb ügyet intéztek el ezzel a közgyűlés végéig ért.

REGENY-CSARNOK.

Jón, rosszon túl.

(Uri morál.)

11

HERBERT M. után Dr. MARGITAI.

Tulajdonképen nem igen illet ő a magas műveltségű emelkedett lelkű fiatal leányhoz, mert feületes volt és léha, édes eledelékért, öltözködésért élt halt; no de Weber Johanna sokkal jóságosabb, elnézőbb teremtés volt, mint hogy elküldje őt, csak azért, mert hajlandóságai különböztek az övétől. Müller asszony még eddig nem tudta levetkőzni a pletyka és fecsegés kisvárosias szokását s egészen el van ragadtatva a közlékeny Am Ring asszonytól, ki a legkörülményesebben értesíti őt mindazon fényes parthiekről, melyeket Márfa eddig csinálhatott volna, ha nem lenne olyan válogatós. Természetesen legörömebb menne katonatiszthez, — hiába, a fiatal leányok belé vannak bolondulva az egyenruhába — hanem bizalmasan légyen mondva — Márfa egészen Andytól függ, úgy hogy ha Andy megházasodnék, amit egyébiránt szívből kívánok — nem ugyan annak akit elfog venni — no akkor Márfa jövője tönkre van téve. A kedves, életvidor gyermek! Am Ring asszony egy könyvet törül apró szürke szeméből. Majd körülményesen tudakozdik Weber kisasszony vagyoni családi körülményei és egészsége után s mindezekről a legteljesebb információkat kapja, sőt azonfelül némi bizalmas közléseket.

Weber kisasszony ugyanis, valami 12 évvel ezelőtt, halálos ijedség következtében, amennyiben egyik nevelőnője megölte magát, ideges göresöket kapott, melyekről azt hitték, hogy epilepsiává fognak fajulni. Azért mindig a lehető legnagyobb gondossággal és kimélettel bántak vele. Most már hála Istennek teljesen kigyógyult, de nagyon homályos lett kedélyiránya. Mindig azt beszéli, hogy irtalmas nővér lesz — ami remélem nem fog megtörténni, mert akkor én is elveszítném szép állásomat.

Am Ring asszony s új barátnője nagyon tetszenek egymásnak s tökéletesen értik egymást. Márfa azonban görbe szemmel nézi az új ismeretséget. Nem nagyon figyelnek most már rá, sőt kisebb-nagyobb baklövéseit is tapintatosan ignorálják, holott ő szeret központja lenni a társaságnak, különben egy elkényeztetett gyermek minden szeszélyét érvényesíti.

Ehhez hozzájárul még, hogy Andy megbecsülhetetlen balfogással Weber kisasszonyt mintául állítja Márfa elé, ami épen elég, hogy Márfa rajongása, melyet a szép leány iránt érzett, gyermekies, okatlan gyűlöletté váljon.

Szép napos délután volt. Márfa és anyja kivételképen otthon ülnek, hogy néhány ruhadarabot a hetenként változó divat szeszélyéhez alkalmazzanak, Andy pedig a Gilfpromenádon andalog cigarettázva, de a bájos, virágban uszó tájkép ma semmi hatást nem gyakorol rá. Homloka össze ránczolva, szemei, mintha keresnének valamit a sötány kavicsában, gondolatai, no azok meg épen kellemetlenek lehetnek.

Egyszerre csak ezüstkacaj ébreszti föl álmaiból, mely a magashól jó. Fölpillant s egy terrasse-ról Weber kisasszony kedves arca mosolyg le rá.

— Nem nézné meg egyszer nyári otthonunkat, Divora ur? — kérdi barátságosan. — Büszkék vagyunk rá, mert egészen olyan mint odahaza.

Müller asszony mindjárt ki is nyitja a rácsos ajtót s Andy egy pálmával, magnóliával s rhododendronokkal ékes kis paradicsomban találja magát. A hölgyek egészen külön laknak egy kis villában, mely a kert közepén diszeleg. A terrasseon, mely a nagy nappali terem előtt van, kis kávézó asztal áll kényelmes könnyű székekkel.

(Folyt. köv.)

TAVIRATOK.

A főrendiház ülése.

Budapest, január 18. (Saj. tud. táv.)

A főrendiház ma rövid ülést tartott. Ezen az ülésen megválasztották a főrendiház közigazgatási bizottságának tagjait. Fő momentumuma volt az ülésnek Zichy Nándor gróf mentelmi ügyének tárgyalása. Többek hozzá szólása után elfogadta a plénum a mentelmi bizottság határozatát, mely szerint Zichy Nándor grófot nem adják ki. A főrendek ezután a képviselőház által átküldött törvényjavaslatokat is felolvasták és elfogadták.

Báró Jósika Samu lemondása.

Budapest, január 18. (Saj. tud. táv.)

Az ő Felsége személye körüli miniszter visszavonulásáról mindenütt elterjedt híreket ma egy könyomatos megczáfolja. A »Magyarország« fentartja a lemondás híreit.

Goluchowszki Berlinben.

Budapest, január 18. (Saját tudósít. táv.)

Goluchowszki gróf külügyminiszter és Szogyény nagykövet ma 12 óra felé a királyi kastélyba hajtottak és jelen voltak a koronázási és rendünnepélyen és résztvettek az ünnepélyt követő ebéden. Szogyény nagykövet Goluchowszki tiszteletére ma fényes estélyt adott, a melyen Hohenlohe kancellárral együtt az összes nagykövetek és politikai méltóságok részt vettek.

Mádi Kovács György nem megy nyugalomba.

Budapest, jan. 18. (Saj. tud. táv.)

A kaszai hadtest kitűnő parancsnoka, Mádi Kovács György, mint hiteles forrásból jelentia, nem sokára újra átveszi a hadtestparancsnokságot. A hír általános örömet kelt az országban.

Vajda János temetése.

Budapest, január 18. (Saját tudósít. táv.)

Wlassics Gyula kultuszminiszter a Vajda János végtisztsége ügyében nála járt írói küldöttségnek azt az ígéretet tette, hogy az elhunyt nagy nemzeti író országos költségen fogja eltemettetni. Ma volt a bonczolás, úgy mint a megboldogult kívánta, temetése holnap délután lesz.

Szörnyeteg asszony.

Budapest, jan. 18. (Saj. tudósítók táv.)

Berlinben iszonyu büntetést követelt el egy fémmunkásnő. Miután egy Hoppe nevű vasuti munkás lakását kirabolta, a lakást felgyújtotta, hogy a Hoppe-házaspár két gyermeke a lopás tanui, a tűzben elpusztuljanak. A fiatalabb leány a női szörnyetegnek keresztleánya megfulladt a füstben, az idősebb 4 éves leánykát sikerült megmenteni.

Tűz egy árvaházban.

Budapest, jan. 18. (Saj. tudósítók táv.)

New-Yorkból jelentik, hogy a dallasi árvaházban (Texas állam) tűz ütött ki, mely alkalommal 15 leány életét vesztette, 9 pedig megsebesült.

A czár titokzatos betegsége.

Budapest, január 18. (Saját tudósít. táv.)

A berlini Kleines Journal azt a szenzációs hírt jelenti, hogy a pétervári udvar táviratilag rendelte magához Bergman tanárt, hogy a czáron operáczit végezzen. A czárt ugyanis folytonos agybántalom kínozza. Azt állítják, hogy e baja azóta van meg, hogy trónörökös korában

egy japán merénylő fejbe ütötte. Mások a nihilisták kezét látják a dologban. Az operáczió híre Párisban nagy izgatottságot keltett.

Eltűnt színésznő.

Temesvár, jan. 18. (Saját tudósítók táv.)

Krecsányi színtársulatának szendéje Kápolnay Juliska tegnapelőtt minden híradás nélkül eltűnt a városból. Nővére ma Budapestről csak ennyit táviratozott Krecsányinak: »Julia beteg.« Hogy jelenleg az eltűnt naiva hol van és mikor fog visszatérni, erről mindez ideig semmi hír.

KÖZGAZDASÁG.

A takaré-, hitel- és segélyegyleti szövetkezet közgyűlése.

Nagyvárad egyik virágzó intézete, a »takaré-, hitel- és segélyegyleti szövetkezet« vasárnap közgyűlést tartott.

A gyűlésen Sipos Orbán elnöke alatt az üzletrészesek nagyszámban jelentek meg s általános érdeklődést tanúsítottak a gyűlés legfontosabb tárgya, a zárszámadás iránt.

Gábel Jakab üzlet-igazgató terjesztette elő e zárszámadást, mely szerint az 1894., 1895. és 1896. évi ciklusban 8890 üzletrészes volt s ezek által befizetett 125,433 frt 80 kr.

A nyereség volt:

1894-ben	1515 frt 62 kr.
1895-ben	2934 frt 48 kr.
1896-ban	5651 frt 01 kr.

Összesen: 10101 frt 11 kr.

Ezen összegből egy-egy 10 kros befizetésű részvényre jut 1 frt és 10 kr. osztalék.

Ezen jelentést a részvényesek nagy megelégedéssel vették tudomásul s az üzletvezetőknek ezen elért szép sikerért köszönetet szavaztak.

Az igazgatóság az elismerés megnyilatkozására vonatkozólag igéri, hogy a jövőben még nagyobb eredmény elérésért fognak törekedni s mindent elkövetnek, hogy ez üzlet minél virágzóbbá tétessék.

A közgyűlés egyidejűleg a tisztviselők tiszteletdíjával 1277 frt 42 krt kiutalványozottnak tekintti.

A lejárt 3 évi ügyletek zárszámadását Steiner M. Albert, Berger Jenő, Brüder Jenő, Andriksa József és Deutsch K. I. felügyelő bizottsági tagok vizsgálták meg s minden egyes tételt a valóságnak megfelelőnek találták.

A közgyűlés ennek folytán a tisztviselőknek a felmentvényt megadta.

Az osztalék összegeket ezek után a közgyűlés folyósította s így azok most már felvehetőkké váltak.

Elnök ezután a megjelent tagoknak a fáradozását megköszönvén, mivel a tárgysorozat kimerített, a gyűlést berekesztette.

Gr. Széchenyi Imre felolvasása a bimetalizmusról.

A nyitrai gazd. egyesület e felolvasását f. hó 16-án a városház nagytermében tartotta, melyet teljesen megtöltött a közönség. Bars- és Pozsonymegyéből is voltak hallgatók, továbbá nemcsak az értelmiségről, hanem a föld népe is megjelent azon jelentékeny számban. Csupán a kormánypárti klikk hiányzott teljes számban, ha az egy Majthényi Gézárt leszámítjuk. — A »felolvasó« gróf teljesen szabad folyékony és mindvégig népszerű és vonzó előadásban ismertette először, mi a pénz. Itt visszament a kereskedés legrégebb alakjára, arra, mely itt-ott még máig is fentartotta magát népünk között t. i. a cserére. Egy bizonyos dologért, melyből nekem feleslegem van, becserelek olyat, amiből semmim sincsen. A pénzről is állította, hogy az sem egyéb, mint olyan közösen elfogadott csereegyenérték, mely állandó és kevés változásnak van alávetve, ilyen az arany és ezüst. — Azután feltűntette az árhanyatlást; az összes európai pénz, az arany és ezüst van az egyik oldalon, míg a másik oldalon az összes értékesíthető áruk. A kettő között megvan az egyensúly. Ha most a pénznek felét eldobjuk — vagyis az ezüst megszűnik

pénzalap lenni — akkor az összes eddigi árukkal szemben a pénznek már csak fele, az arany alap áll, tehát az áruk is csaknem felével esnek értékükben. — A mostani árhanyatlásnak okát Széchenyi gr. az ezüst érték demonetizálásában vagyis a tiszta aranyérték behozatalában keresi. Németország kezdte ezt a Kontinensen, midőn a hetvenes évek elején megkapta Franciaországtól az öt milliárdot aranyban, nem tudván mit csinálni a sok pénzzel, azt az aranyvaluta alapjául használta fel. Utána 1874-ben a latin Unio szüntette be az ezüst valutát. 1879-ben Ausztria-Magyarország szüntette be az ezüst valutát. Tehát 1872. s azóta hanyatlott az áruk értéke. Tagadja, hogy tulprodikció volna — mint az arany valuta barátjai vitatják — oka az árhanyatlásnak. Tagadja, hogy amiatt szállott alá az áruk értéke, mert az ugynevezett szűzföldek produktív értéke nagyobb, a mi használt földünk értékénél. Mert még például az ezüst-valutájú országokban a buza ára semmi, vagy alig valami változást mutat, addig pl. az angol piacokon a buza ára 41 shillingről 23-ra szállott alá ugyanazon időben. — Ajánlja, hogy térjünk vissza a bimetalizmushoz és pedig nemzetközileg. Addig is elenezzük a készpénz fizetés felvételét. — A magas intelligenciára valló gróf előadását könnyed példákkal illusztrálta, úgy hogy a tárgy elvont természete mellett is igazi szellemi élvezetet nyújtott a nagyszámú hallgatóságnak, mely az előadást lelkesen megéljenezte. Utána Rubinek Gyula, az orsz. gazd. e. titkára olvasta nagy figyelem között talpraesett értékesítést. A szabad verseny és a kisbirtokos osztály hanyatlásáról.

Terménytőzsde.

Budapest, jan. 18.

B u z a	ősze, bácskai	6.75
	ősze, északi	4.35
	október-novemberre, bácskai	8.—
	okt.-nov.-re északi	6.20
R o z s	ősze bácskai	3.50
	ősze, északi	3.—
T e n g e r i,	okt.-nov.-re, bácskai	5.60
	okt.-nov.-re, északi	5.34
R e p c z e	október-novemberre, bácskai	6.87
	okt.-nov.-re, északi	3.88

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1897. jan. 18-án.

Magyar aranyjárdék 4%	121.75
Magyar koronajárdék	99.50
Magyar vasúti kölcsön aranyban 4 1/2%	123.50
Magyar vasúti kölcsön ezüstben 3 1/2%	101.50
Magyar keleti vasúti államkötvény 1876-ból	120.50
Magyar földtehermentesítési kötvény 4%	97.50
Italmérsi jegy megváltási kötvény	100.50
Horvát-szlavon földtehermentesítési kötvény	98.25
Magyar nyeresémi sorsjegy-kölcsön	152.—
Tiszaszabályozási és szegedi sorsjegy kölcsön	139.50
Osztrák járadék papírban	101.60
Osztrák járadék ezüstben	101.70
Osztrák járadék aranyban	122.—
Tasztrák korona járadék	100.2
1860. osztrák államsorsjegyek	145.50
Osztrák magyar bankrészvény	952.—
Magyar hitelbank részvény	414.25
Osztrák hitelintézeti részvény	375.40
Osztrák-magyar államvasúti részvény	864.2g
20 frankos arany (Napoleonkor)	9.51
Német birodalmi márka	58.72 1/2
London vista	119.90
Páris vista	47.52 1/2
20 márkás arany	11.73

A szerkesztésért ideiglenesen felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

Butorvásárlók figyelmébe!

Van szerencsém a n. é. közönség szives figyelmébe ajánlani *saját műhelyemben készült*

kész butoraimat,

u. m. hálószoba, ebédlő és irodai teljes berendezéseket, melyek a legjobb kivitelben, felelősség mellett és a

legjutányosabb árakat

számítva folyton készletben vannak.

Bármily e szakmába vágó megrendelések a legjobb és legújabb kivitelben elfogadtatnak.

Teljes tisztelettel

HERCZEGH VINCZE,

asztalos

Nagy-Teleky-utcza 447. szám.

257 9-20

Farsangra!!

báli és lakodalmi

meghívók,

táncz-rendek és menü-kártyák,

különböző színnyomással.

Továbbá:

névjegyek, levélpapírok csinos dobozokban.

Lelkészek részére egyházi nyomtatványok: Uj Posta-könyv. Imatáblák (mise után.) Különbféle papírok és irodaszerek sokkal jutányosabb árban, mint eddig.

Könyvnyomdánk román szövegű nyomtatványok elkészítésére is be van rendezve.

Megrendelések posta útján is eszközölhetők:

Szent-László könyvnyomdában

Nagyvárad, Apácza-utcza 3. sz.

Nyomatott laptulajdonos: Szent László-nyomda-részvénytársaságnál Nagyváradon.